

הואמר לא תקרב הלכא שרי סינך מעל רגלך ארי אתרא דאת קאים עלוהי אתר קדיש הוא :

כ"ז • של • שלף והוצא, כמו : (דברים יט) "ונשל הפרזל", (שם כח) "כי ישל זיתך". אדמת קדש הוא • המקום • אבן עזרא

וואמר אנה אלהא דאבוך אלהא דאברהם אלהא דיצחק אלהא דייעקב ואלהא דייעקב ויבשגון משה לאפוהי ארי דחיל מלאסתפלא בצצית קרא די :

(ה) ויאמר אל-תקרב ה'לם של-נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת-קדש הוא :

(ו) ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל-האלהים : אבן עזרא

וואמר יי מגלא גלי קדמי ית שעבוד עמי די במצרים וית קבלתהון שמיצ קדמי מן קדם מפלחיהון ארי גלי קדמי ית פיביהון :

(ז) ויאמר יהוה ראה ראיתי את-עני עמי אשר במצרים ואת-צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי ידעתי את-מכאביו :

כ"ח • פי ידעתי את מכאביו • כמו "ידע אלהים", כלומר, פי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו, ולא העלמתי עיני ולא אאטם את אזני מצעקתם. אבן עזרא

ח ואתגליתי לשביתהון מידא דמצראי וילאסקויהון מן ארעא הדיא לארעא טבא ופתיא לארעא עבדא חלב ודבש לאתר כנענעי וחתאי ואמוראי ופרזאי וחוזאי ויבוסאי :

(ח) וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן-הארץ ההוא אל-ארץ טובה ורחבה אל-ארץ זבת חלב ודבש אל-מקום הפנעני וחתתי והאמורי והפרזי והחוי והיבوسی : אבן עזרא

ט ויבצן הא קבילת בני ישראל עלת קדמי ואף גלי קדמי ית יותקא די מצראי דחקין להון :

(ט) ועתה הנה צעקת בני-ישראל באה אלי וגם-ראיתי את-הלחץ אשר מצרים לחצים אתם : אבן עזרא

י ויבצן איתא ואשלקנה לות פרעה ואפיק ית עמי בני ישראל ממצרים :

(י) ועתה לכה ואשליחך אל-פרעה והוצא את-עמי בני-ישראל ממצרים :

כ"ט • ועתה לכה ואשליחך וגו' • ואם תאמר מה תועיל ? "הוצא את עמי", יועילו דכריך ותוציאם משם. אבן עזרא

אבן עזרא על התורה

במקום שהוא עליון מכל הארץ. ואלה דברי המלאך, וככה כתוב ירביהו על בנותי ארץ. הנה יצאו מארץ שהם שם בעני אל ארץ טובה. ולא הזכיר הגרנשי כי הוא קטן מן השבועה. והנה שאלה ראיה, אחר שהששה גוים בני כנען, למה הזכיר הכנעני. והתשובה כי כל הארץ תקרא ארץ כנען כי הוא השם הכולל שהוא המין. והפרזי הוא צידון. ושאר בני הנזקרים הם מעטים, ויכללם הכתוב במלת הכנעני :

פנים ותנצל נפשי. ושער העין משער השמים, כי כנגע אחד יראה תמונות רבות רחוקות עם קרובות, ואין ככה שער האזנים ואף והתך והזד. וכעבור יארתו הסתיר פניו : ז ויאמר. השליח ידבר בלשון שולחו. וטעם ראה ראיתי החכם הנעשה להם בסתר שלא יראוהו בני אדם, אני רואהו. ואת צעקתם. ששומעים, הכל אני שמעתי. והמכאובים שיש בלבם, אני ידעתי :

ה ויאמר אל תקרב ה'לום. הטעם, עמד במקומך ואל תקרב אל הסנה ששם האש. וככה, הבא עוד ה'לום איש ומלת של חסר נוי'. כמו גע. כי הוא מגזרת ונשל גוים רבים : ו ויאמר אנכי אלהי. אחר שהזכיר אלהי אביך פירש כי הם אברהם יצחק יעקב. והחל מאברהם כי הוא החל לקרא בשם ה' לבנות מזבח לשם. כי אביו וגם אחיו היו עובדים ע"ג. והזכיר אלה השלשה ולא הזכיר שלשה הקרובים אליו שהם לוי ויקה ויעמרם, כי השלשה שהזכיר היו נביאים לבדם. ועוד, כי השלשה שהזכיר הם אבות לכל ישראל, ואין לוי כולל, כי משה כנגד כל ישראל. וכשאמר למשה אנכי אלהי אביך, אאלו אמר לכל ישראל, כי למשה ידבר במקום : ויסתר משה פניו. דרך כי ראיתי אלהים פנים אל

ט ועתה הנה. טעם הנה צעקת בני ישראל שעשו תשובה. וטעם וגם ראיתי את הלחץ. שהזידו עליהם. וככה אמר יתרו, כי בדבר אשר זדו עליהם :

ח וארד. וטעם מלא כבודו הכל, רק בעבור כי כל הגזרות באות מן השמים, על בן מלת וארד. ועוד, כי מעלת המלאך עצומה ואין יכלת במשה לעלות אל השמים, על בן מלת וארד להציל עמי : וילעלותו. כנגד וארד. כי כאשר אני דר במקום עליו, בן אשכנז

י ועתה לכה. בשליחותי (כמ"ש לכה באשר אשליחך) אל פרעה :